

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-1-82 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-28/562-175
Karar Tarihi : 04.05.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: İsmail Atalay YOLCU, Çiğdem ÜNAL, Fatma ATAÇ

C. ŞİKAYET EDEN : - Sezer Petrol Ürünleri Tic. Ltd. Şti.
Çorum Yolu 3. km İskilip Çorum
- Gülaydın Petrol Tic. Mak. İml. Tur. San. ve Nak. Ltd. Şti.
Fatih Mah. Nevşehir Cad. No:162 Gülşehir/Nevşehir

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.
Bulgurlu Mah. Bağlar Cad. No:7 Üsküdar/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş. tarafından yapılan dikey anlaşmalar ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'un ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiği iddiası.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına intikal eden ve aşağıda yer verilen şikayetler ile ilgili olarak hazırlanan 7.3.2011 tarih ve 2010-1-360/İİ-11-139-İAY sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulunun 17.3.2011 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca ilgili şirket hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine, 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 26.04.2011 tarih ve 2011-1-82/ÖA-11-139-İAY sayılı Önaraştırma Raporu 29.04.2011 tarih ve REK.0.05.00.00-110/107 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvurularda özetle; Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş. (Turkuaz) ile şikayetçiler arasındaki dikey anlaşmaların ve çeşitli uygulamaların 4054 sayılı Kanun ile 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu iddia edilmektedir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikayet konusu akaryakıt istasyonlarına ilişkin olarak şikayetçilere, intifa hakkının tapudan terkin edilmesine olanak sağlayacak şekilde vekaletname gönderilmiş olması ve İpotek hakkının terkin konusunun 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen rekabet yasağı süresi ile bağlantısının bulunmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı, şikayetin reddedilmesi gerektiği görüşü ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Sezer Petrol Ürünleri Tic. Ltd. Şti. (Sezer Petrol)

Sezer Petrol tarafından gönderilen ve kurum kayıtlarına 19.1.2011 tarihinde giren yazıda, 18.9.2010 tarihinde Turkuaz lehine tesis ettikleri intifa hakkı sözleşmesini feshettikleri, Turkuaz'ın intifanın kaldırılması için vekâletname gönderdiği, buna karşın intifanın terkin için gereken harç bedelinin dağıtıcı firma tarafından ödenmesi gerektiği

11-28/562-175

iddia edilerek, bu miktarın Turkuaz tarafından ödenmemesi; 5.7.2001 tarih ve (.....) TL bedelli ipoteğin de kaldırılmaması nedeniyle Turkuaz'ın cezalandırılması talep edilmektedir.

50 Konuyla ilgili olarak raportörlerce 12.4.2011 tarihinde Turkuaz'dan edinilen bilgi yazısında, 5.7.2001 tarihinde Turkuaz ile Sezer Petrol arasında 15 yıl süreli bayilik sözleşmesi imzalandığı, aynı tarihte başvuruya konu taşınmaz üzerinde Turkuaz lehine 15 yıllık intifa hakkı tesis edildiği, bayilik sözleşmesinin bayi tarafından feshedilmiş olduğu, Rekabet Kurulunun intifa ve bayilik sözleşmelerine dair kararları çerçevesinde sahip oldukları intifa hakkının terkinine dair hazırlanan vekâletnamelerin 17.9.2010, 13.10.2010, 9.11.2010 ve 26.11.2010 tarihlerinde bayiye gönderildiği belirtilmektedir. Dolayısıyla, söz konusu vekâletname ile taşınmaz üzerindeki intifa hakkının şikâyetçilerce terkininin sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

60 Yukarıda yer verilen bilgi ve belgeler çerçevesinde; taraflar arasındaki dikey ilişkinin sona erdirilmiş olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem tesis edilmesine gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

I.2. Gülaydın Petrol Tic. Mak. İml. Tur. San. ve Nak. Ltd. Şti. (Gülaydın Petrol)

Gülaydın Petrol tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 15.2.2011 tarihinde giren yazıda, 25.10.2002 tarihinde Turkuaz ile 15 yıllık akaryakıt bayilik sözleşmesi imzaladıkları, bayilik sözleşmesini feshetmelerine rağmen Turkuaz'ın, Turkuaz lehine vermiş oldukları ipoteklerini çözmediği, ayrıca Turkuaz lehine düzenledikleri intifanın da terkinini için gerekli olan tapu harcını ödememek için Turkuaz'ın vekâletname gönderdiği, intifa sözleşmesinden doğan yıllık (.....) TL'nin de Turkuaz tarafından işletmelerine ödenmediği ifade edilmektedir. Bu nedenle Turkuaz'ın bu keyfiyetine son verilerek kendi mağduriyetlerinin giderilmesi talep edilmektedir.

70 Konuyla ilgili olarak raportörlerce 12.4.2011 tarihinde Turkuaz'dan edinilen bilgi yazısında, 25.10.2002 tarihinde Turkuaz ile Gülaydın Petrol arasında bayilik sözleşmesi imzalandığı, buna bağlı olarak 18.11.2002 tarihinde başvuruya konu taşınmaz üzerinde Turkuaz lehine 15 yıllık intifa hakkı tesis edildiği, bayilik sözleşmesinin 22.7.2010 tarihinde gönderilen ihtarname ile bayi tarafından feshedilmiş olduğu, Rekabet Kurulu'nun intifa ve bayilik sözleşmelerine dair kararları çerçevesinde sahip oldukları intifa hakkının terkinine dair hazırladıkları vekâletnamelerin 17.9.2010 tarihinde bayiye gönderildiği belirtilmektedir. Dolayısıyla, söz konusu vekâletname ile taşınmaz üzerindeki intifa hakkının şikâyetçilerce terkininin sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

80 Yukarıda yer verilen bilgi ve belgeler çerçevesinde; taraflar arasındaki dikey ilişkinin sona erdirilmiş olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem tesis edilmesine gerek olmadığı sonucuna varılmaktadır.

I.3. İpoteklerin Terkinine İlişkin Değerlendirme

Akaryakıt sektörü uygulamalarında, bayilik sözleşmeleri ile birlikte dağıtım firmaları lehine tesis edilen uzun süreli intifa veya kira hakkı gibi hakların yanında, dağıtım firmaları lehine ipotek haklarının da tapuya tescil edildiği görülmektedir. Dosya kapsamında incelenen başvurularda ipotek haklarının da bayilik sözleşmeleri ve intifa hakkı ile birlikte grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığı ve ipoteğe ilişkin tapudaki kayıtların terkin edilmesi gerektiği yönünde şikâyetler yer almaktadır.

90 Bilindiği üzere, ipotek bir kişisel alacağın teminat altına alınması amacını güder. Türk Medeni Kanunu'nun 881. maddesinde; halen mevcut olan veya henüz doğmamış olmakla beraber doğması kesin veya olası bulunan herhangi bir alacağın ipotekle güvence altına alınabileceği düzenlenmiştir.

11-28/562-175

100 Rekabet Kurulunun intifa, kira vb. haklara müdahale etmesinin temel nedeni, bu sözleşmelerin sürelerinin akaryakıt bayilik sözleşmelerindeki rekabet etmeme yükümlülüklerinin süresine etki etmesidir. İpotek hakkı ise akaryakıt bayilik sözleşmelerinin dolayısıyla rekabet etmeme yükümlülüğünün süresine etki eden bir hak olmayıp sadece alacağı teminat altına almaktadır. Dolayısıyla 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen rekabet yasağı süresi ile bağlantısı bulunmamaktadır. Bu nedenle, teminat altına alınan alacağa bağlı bir hak olan ipotek hakkının terkinine ancak mahkemeler karar verebilecektir. Bununla birlikte bir alacağı teminat altına almak için ipotek kurulunca, borçlunun kişisel sorumluluğu devam eder; bu sorumluluğun yanında ipotek dolayısıyla gayrimenkul ile sorumluluk doğmuş olur. Gayrimenkulün paraya çevrilmesinden elde edilen meblağ alacağı karşılamazsa, rehinli alacaklı borçlunun diğer malvarlığı değerlerine de başvurabilir. Dolayısıyla borçlu aynı zamanda ipotekli gayrimenkulün maliki olduğunda, kişisel sorumluluk ile gayrimenkul ile sorumluluk bir arada bulunur. Böylece ipotek sadece üzerinde akaryakıt istasyonu kurulu bulunan

110 gayrimenkulü ilgilendirmemekte, borçlunun şahsi sorumluluğunu da gerektirmektedir. Ayrıca bir taşınmaz üzerindeki ipotek hakkının varlığının, bayinin o taşınmaz üzerinde kurulu bulunan/kurulacak istasyonda yeni bir dağıtım firmasıyla anlaşmasına engel olmayacağı değerlendirilmektedir. Zira ipotek alacağın teminatı mahiyetinde bir sınırlı aynı hak olup, borcun ifa edilmemesi halinde alacaklıya, ipotek hakkına konu taşınmazı icra yoluyla sattırmak suretiyle, alacağını öncelikle tahsil etme yetkisi verir. Buna mukabil ipotek hakkı sahibinin intifa ve kira hakkı sahibi gibi, ipotek konusu taşınmazı kullanma yetkisi yoktur. Bundan dolayı ipotek konusu taşınmazın malik tarafından gerek mülkiyeti gerekse kullanım hakkı diğer bir kişiye devredilebilir. Bunun için rehin hakkı (ipotek hakkı) sahibinin muvafakatının alınmasına da ihtiyaç yoktur.

120 Bu açıklamalar çerçevesinde, sona eren dikey anlaşmalar nedeniyle ipotek haklarının da sona erdiğine veya tarafların karşılıklı alacağının bulunup bulunmadığına ilişkin hususlar ancak taraflar arasındaki özel hukuk ilişkisine göre mahkemelerde çözümlenebileceğinden, ipotek hakkının kaldırılmasına da ancak mahkemelerin karar verebileceği ve bu hususun Rekabet Kurulunun görev alanında olmadığı değerlendirilmektedir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu başvurular ile ilgili olarak, ilgili intifa hakkının tapudan terkin edilmesine olanak sağlayacak şekilde şikayetçilere vekaletname gönderilmiş olması ve ipotek hakkının terkin konusunun

130 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen rekabet yasağı süresi ile bağlantısının bulunmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına, şikayetlerin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.